

Nota Reserves en Voorzieningen 2016

Gemeente Hengelo

Herziene Nota Reserves en Voorzieningen

Sector Middelen, afdeling Financiën, september 2016

NOTA RESERVES EN VOORZIENINGEN

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Begripsbepaling.....	3
2.1 Reserves	3
2.2 Voorzieningen	5
3. Beleid en beheer van reserves.....	6
3.1 De instellingscriteria.....	6
3.2 De wijze van instelling.....	6
3.3 De mutaties op reserves	7
3.4 Wijzigen doel of bestemming	7
3.5 Opheffen	7
3.6 Evaluatie en actualisatie van reserves	7
3.7 Rente	8
3.8 Weerstandscapaciteit	8
4. Toetsing reserves en voorzieningen	9
4.1 Wijzigingen met financiële gevolgen	9
4.2 Bestedingsplan opstellen en evaluatie bij de jaarrekening 2016	9
5. Conclusie en advies	11
Bijlagen.....	11

1. Inleiding

Op grond van artikel 8 van de Financiële verordening 2014 legt het college minimaal eens per vijf jaar (een herijking van) beleidsregels inzake reserves en voorzieningen ter vaststelling voor aan de raad. De laatste herijking, vastgelegd in de nota "Tot op het bot", dateert van eind 2012.

Artikel 8 van de Financiële Verordening luidt als volgt:

1. Het college legt minimaal eens per vijf jaar (een herijking van) beleidsregels inzake reserves en voorzieningen voor aan de raad;
2. De beleidsbegroting en de jaarstukken bevatten een samenvattend overzicht van de reserves en voorzieningen en van de mutaties daarin.

Kaderstelling via een afzonderlijke nota is bij voorzieningen niet aan de orde omdat voorzieningen volgens het BBV een verplichtend karakter kennen en er vrije beschikkingmacht ontbreekt.

De vorming en aanwending van voorzieningen hoeft niet ter besluitvorming aan de raad te worden voorgelegd. Het inzicht in de reserves en het onderscheid tussen reserves en voorzieningen maakt dat de voorzieningen wel onderdeel van deze nota zijn;

Goed reservebeleid en –beheer is essentieel. Er dient voldoende, maar niet onnodig te worden gereserveerd. Ook dient het aantal reserves zoveel mogelijk beperkt te blijven om transparantie te bevorderen.

De afgelopen jaren zijn we, door de noodzaak tot bezuinigen, steeds kritischer naar de doelen en de omvang van reserves gaan kijken. Hierdoor zijn de reserves (deels) vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen. Een dergelijke sessie wordt nu opnieuw gedaan.

Leeswijzer:

In hoofdstuk 2 komt de begripsbepaling aan de orde. Wat zijn de definities en wat is het verschil tussen een reserve en een voorziening.

In hoofdstuk 3 wordt het beleid en het beheer van reserves toegelicht. Hierin worden richtlijnen weergegeven met betrekking tot het instellen en opheffen van reserves en criteria met betrekking tot mutaties. In hoofdstuk 4 worden de reserves getoetst aan de eerder opgestelde criteria.

Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de financiële gevolgen van deze nota.

2. Begripsbepaling

In dit hoofdstuk zullen achtereenvolgens in de paragrafen 2.1 en 2.2 de definities en kenmerken van reserves en voorzieningen worden weergegeven.

2.1 Reserves

Eigen vermogen

Volgens artikel 42 van het BBV bestaat het eigen vermogen uit de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het gerealiseerde resultaat, volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. Het gerealiseerde resultaat is in feite het saldo van baten en lasten plus toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, op grond van eerdere besluitvorming. In de huidige terminologie is dit dan een rekeningsaldo waaraan nog geen bestemming is gegeven en waarvoor een voorstel wordt gedaan bij de jaarrekening (op de balans wordt dit tot uitdrukking gebracht als "rekeningresultaat" en behoort dus tot het eigen vermogen). De feitelijke bestemming van dit saldo vindt pas plaats nadat de raad heeft besloten over een voorstel tot de bestemming ervan.

Definitie reserves

Reserves kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij zijn te besteden. Artikel 43 lid 1 van het BBV onderscheidt de reserves naar:

a. de algemene reserve;

Met de aanvaarding van het amendement "zorggeld blijft beschikbaar voor zorg" (PvdA en SP, raad 6 juli 2016) is een bedrag van € 4.509.000 geormerkt als "Algemene reserve Zorg".

b. bestemmingsreserves.

In lid 2 van dat artikel wordt een bestemmingsreserve gedefinieerd als een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Algemeen geldt dat als de bestemming door de raad kan worden gewijzigd, sprake is van een (bestemmings-) reserve; bij een voorziening kan dit niet.

Negatieve reserves

Een reserve mag in principe niet negatief zijn.

Type en functies van reserves

In het kader van een verantwoord financieel beleid verdient het aanbeveling, daar waar noodzakelijk, tot de vorming en instandhouding van reserves over te gaan. Dit kan en moet mede worden gezien in relatie tot een aantal functies die de reserves hebben. Hierbij zijn de volgende vier functies te onderscheiden, die ook tegelijkertijd voor kunnen komen:

1. financieringsfunctie

Alle reserves hebben een financieringsfunctie, omdat ze onderdeel uitmaken van het totale vermogen van de gemeente. Door investeringen of andere grote uitgaven hiermee te financieren wordt de noodzaak beperkt tot financiering via rentedragend vermogen. In dat geval "leent" de gemeente van zichzelf in plaats van vaste geldleningen (rentedragend vermogen) aan te trekken van derden.

2. bestedingsfunctie

Reserves die in het leven zijn geroepen om te worden ingezet voor een bepaald doel, hebben een bestedingsfunctie. De aanwending hiervan heeft veelal een incidenteel karakter. Het merendeel van de reserves heeft dit motief.

3. bufferfunctie

De algemene reserve heeft een bufferfunctie. Dit is noodzakelijk om ongewenste en onvoorziene toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen.

4. egalisatiefunctie

Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting kunnen zo worden vermeden. Zo ook kunnen ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht middels een egaliseringsreserve worden opgevangen. Er is ook sprake van een egalisatiefunctie als structureel gelden aan reserves worden onttrokken ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Tabel: overzicht functies reserves

nr	reserve	financierings -functie	bestedings -functie	buffer- functie	egalisatie -functie
101	Algemene reserve (incl. Zorg deel)	x		x	x
150	Reserve Grex Algemeen	x		x	
310	Reserve centraal opleidingsbudget	x	x	x	
311	Reserve Communicatiebeleid	x	x		
313	Vereveningsreserve binnenstad	x	x		
316	Reserve arbeidsvoorwaarden	x	x		
319	Reserve Warmtenet	x	x		x
324	Reserve Preventiepakket Berflo Es	x	x		
326	Reserve accomodaties egalisatie (5206)	x	x	x	x
327	Reserve Vastgoedbedrijf	x	x	x	
328	Reserve duurzaamheid	x	x		
329	Reserve fietspadenplan	x	x		
331	Reserve Twentehaven	x	x	x	x
332	Reserve bodemsanering	x	x	x	x
333	Reserve volkshuisvesting	x	x		
367	Reserve Onderwijshuisvesting	x	x		x
371	Reserve Decentralisatie-uitkeringen	x	x		x
372	Reserve Organisatieontwikkeling	x	x		
374	Reserve Compensatiefonds Bomenverordening	x	x		
375	Reserve Prj. Bestrijding Jeugd Werkloosheid	x	x		
384	Reserve lening Schouwburg	x	x	x	
396	Reserve lopende projecten	x	x	x	
398	Reserve onderhoud buurtcentra	x	x		
399	Reserve ARI	x	x	x	

2.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente. Voorzieningen worden gevormd voor, min of meer onzekere, onvermijdelijke verplichtingen, verliezen en risico's waarvan de omvang goed kan worden geschat. Ook worden voorzieningen getroffen voor de verplichte besteding van geormerkte gelden van derden. Tevens kunnen voorzieningen betrekking hebben op het egaliseren van jaarlasten, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, die zijn oorsprong mede vinden in voorgaande jaren, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Het karakter van voorzieningen is verplichtend en voor de gemeente is geen sprake van een vrije keuze daarin. Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen derhalve niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn gevormd. Toevoegingen moeten dan ook altijd gebaseerd zijn op de tijdige opbouw van de noodzakelijke omvang van de voorziening. Mutaties in voorzieningen wegens toevoegingen, of door vrijval, vloeien dus voort uit het aanpassen van een nieuw noodzakelijk niveau en uit verminderingen wegens aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld. De feitelijke mutaties in voorzieningen vallen onder verantwoordelijkheid van het College. Voor dotaties aan of vrijval van voorzieningen geldt dat deze tot het saldo van baten en lasten behoren. Aanwending van voorzieningen geschiedt rechtstreeks op de voorziening. Rentebijbeschrijving op voorzieningen is volgens het BBV niet toegestaan. Anders dan bij reserves wordt de toereikendheid van voorzieningen jaarlijks beoordeeld bij de samenstelling van de jaarrekening en getoetst door de accountant. In deze nota worden dan ook geen specifieke voorstellen gedaan m.b.t. de voorzieningen. Voor de volledigheid is als bijlage een overzicht opgenomen met de voorzieningen per 31-12-2015 (laatst vastgestelde jaarrekening) en zijn de formats per voorziening opgenomen.

Voorzieningen die aan de passivazijde van de balans staan en behoren tot het vreemd vermogen moeten we niet verwarren met voorzieningen zoals de voorziening dubieuze debiteuren of verliesvoorzieningen voor grondexploitaties. Dit zijn namelijk geen voorzieningen zoals bedoeld in art. 44 van het BBV. Dergelijke voorzieningen zijn waarde correcties op activaposten. Met andere woorden: een voorziening dubieuze debiteuren kennen we wel, maar wordt in de rekening niet onder de balanspost voorzieningen opgenomen. De voorziening wordt namelijk in mindering gebracht op het totale debiteurensaldo. Hetzelfde geldt voor verliesvoorzieningen. Een verliesvoorziening betreft een waarde correctie op bijvoorbeeld een grondexploitatie. De verliesvoorziening wordt in mindering gebracht op de boekwaardes die uiteindelijk in de reserve grondbedrijf tot uiting komen. Dit type voorzieningen komen voor bij de deelnemingen, verstrekte geldleningen, bouwgrond en overige debiteuren. Deze worden jaarlijks zichtbaar gemaakt in de toelichting op de balans als onderdeel van de jaarrekening.

Tabel: Reserves vs. Voorzieningen

	Reserve	Voorziening
Wijziging bestemming mogelijk?	Ja, door de raad	Alleen bij gewijzigde omstandigheden
Onderdeel van het	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Aanwending vrij?	Ja, via raadsbesluit	Nee, slechts voor betreffend doel
Financiële onderbouwing	Niet verplicht, wel gewenst	Noodzakelijk

3. Beleid en beheer van reserves

In dit hoofdstuk formuleren wij de beleids- en beheersmatige aspecten die betrekking hebben op reserves. Hierbij gaat het om de instelling van de reserves, richtlijnen met betrekking tot dotaties en onttrekkingen, renteaspecten en overige aandachtspunten.

3.1 De instellingscriteria

Wij zijn van mening dat het algemene uitgangspunt moet zijn het, in alle redelijkheid, zo veel mogelijk beperken van reserves, zowel qua aantal als qua omvang. Hierbij moet natuurlijk wel rekening worden gehouden met de wettelijke voorschriften zoals vermeld in hoofdstuk 2.

Bij het instellen van reserves moeten de volgende criteria worden gehanteerd:

Bestemmingsreserves worden alleen ingesteld:

- a. Voor concrete, in principe binnen vooraf bepaalde tijd te realiseren, door de raad vast te stellen doelen. Reservevorming dient hiervoor gemotiveerd noodzakelijk te zijn. Blijft realisatie binnen de gestelde termijn uit, dan vindt opnieuw afweging door de raad plaats; dit kan betekenen dat de reserve kan worden gehandhaafd voor het doel waarvoor deze is gevormd, of dat de bestemming wordt veranderd of wegvalt en de reserve om die reden kan worden opgeheven;
- b. Voor het veiligstellen van object- of doelsubsidies/bijdragen van derden of niet benutte delen daarvan, waarvan de verplichting tot het doen van uitgaven zich pas in latere jaren voordoet, maar die niet specifiek hoeven te worden besteed (dus waarop geen terugbetalingsverplichting rust);
- c. Voor de egalisatie van ongewenste schommelingen in gemeentelijke tarieven die naar derden toe (of intern) worden gehanteerd, indien de besteding niet dusdanig gebonden is dat de middelen moeten worden teruggegeven als ze niet zijn besteed aan het doel waarvoor ze zijn geheven.

Wel heeft de raad een notitie vastgesteld, waarin een gewenste hoogte van de algemene reserve is opgenomen (Raadsbesluit 12G200840 d.d. 26 juni 2012). De algemene reserve zal te allen tijde een minimumbedrag bevatten van 25% van het benodigd weerstandsvermogen, op termijn moet de algemene reserve toegroeien naar 50% van het benodigd weerstandsvermogen. Dit besluit en het recent genomen besluit een deel van de algemene reserve te oormerken voor de zorg zijn belangrijke kaders voor het gemeentelijk reservebeleid.

3.2 De wijze van instelling

Om te voorkomen dat onnodig middelen worden vastgelegd waarvoor een andere bestemming mogelijk is, moeten goede gronden aanwezig zijn om een reserve in te stellen of in stand te houden. Aan de andere kant moet er natuurlijk ook voor worden gewaakt dat de begrotingspositie van de gemeente, door financiële risico's waarvoor geen buffer is gevormd, wordt aangetast. De omvang van de reserves moet daarom worden afgestemd op het doel dat er mee gediend moet worden c.q. op de omvang van de risico's dan wel de verplichtingen en/of verliezen die erdoor moeten worden afgedekt.

Om het budgetrecht van de raad op het terrein van de reserves tot zijn recht te laten komen zal het instellen of opheffen van reserves bij raadsbesluit dienen plaats te vinden.

In het voorstel aan de raad zal aandacht besteed moeten worden aan het volgende:

- a. de omschrijving van het doel waarvoor de reserve wordt gevormd;
- b. de vermelding van het te hanteren rentemotief;
- c. de minimale en/of maximale omvang;
- d. de omvang en de wijze van stortingen en onttrekkingen (structureel of incidenteel), inclusief onderbouwing daarvan;
- e. de verwachte looptijd.

3.3 De mutaties op reserves

Alle mutaties op reserves vereisen de goedkeuring van de raad. Dit gebeurt vooraf bij de vaststelling van de begroting of bij afzonderlijk raadsbesluit (hetgeen zal leiden tot een begrotingswijziging).

In het algemeen geldt dat de raad voorgenomen onttrekkingen en dotaties aan de reserves, zoals samengevat in het overzicht reserves, bij de programmabegroting toestaat. Bij de jaarrekening zal achteraf de vaststelling plaatsvinden. Het rechtstreeks boeken van uitgaven en ontvangsten op reserves is niet toegestaan. Deze bedragen behoren als reservemutatie bij het betreffende programma en product te worden verantwoord.

3.4 Wijzigen doel of bestemming

Het principe van (bestemmings)reserves is dat de raad te allen tijde het doel of de bestemming kan wijzigen. Voor een dergelijke wijziging is dus altijd een apart raadsbesluit benodigd.

3.5 Opheffen

Wanneer het doel op basis waarvan een reserve is gevormd op enig moment vervalt, dan dient de reserve te worden opgeheven. Om te voorkomen dat middelen onnodig zijn vastgelegd, moet regelmatig worden geëvalueerd of een bestemmingsreserve nog wel gehandhaafd moet worden en/of geheel of gedeeltelijk kan worden opgeheven. Zie ook 3.6. Het spreekt vanzelf dat voor het opheffen van reserves een raadsbesluit noodzakelijk is.

3.6 Evaluatie en actualisatie van reserves

Doordat omstandigheden voortdurend wijzigen is het nodig periodiek het reservebeleid te toetsen. Hierbij wordt integraal aangegeven welke reserves er zijn, waarbij per reserve wordt gekeken naar de noodzaak om deze aan te houden, naar de omvang ervan en naar de mogelijkheid reserves samen te voegen. Het spreekt vanzelf dat dit soort afwegingen moet plaatsvinden in een bestuurlijk kader, aangezien het daarbij gaat om het bestemmen van gemeentelijke middelen. Ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt is een periodieke doorlichting gewenst. Zo moeten risico's die worden onderkend zo goed mogelijk worden afgedekt, maar daarbij moet voorkomen worden dat uit voorzichtigheidsoverwegingen een te ruime marge wordt gehanteerd. Dit betekent immers dat middelen niet op een andere wijze kunnen worden besteed.

In de Financiële Verordening staat daarnaast genoemd dat jaarlijks bij de programmabegroting en jaarverslag het College de Raad een overzicht verstrekt van de stand van de reserves. Voorts dient in de jaarrekening conform artikel 54 BBV in de toelichting op de balans de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan te worden toegelicht.

Per reserve dient het verloop gedurende het jaar in een overzicht te worden weergegeven. Daaruit moet blijken:

- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
- c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;
- d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
- e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

De Financiële Verordening bepaalt dat het beleid t.a.v. reserves en voorzieningen minimaal eens per vijf jaar wordt geëvalueerd. In de praktijk worden in de tussentijdse jaren besluiten genomen m.b.t. tot reserves en het reservebeleid. Voorbeelden zijn de instellingen van reserves voor nieuwe bestemmingen, maar ook het besluit van de raad t.a.v. de algemene reserve is

tussentijds genomen en niet bij gelegenheid van de periodieke evaluatie. Ook het besluit een deel van de algemene reserve te oormerken t.b.v. het sociaal domein werd bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 genomen. Geconstateerd kan verder worden dat het aantal reserves in de loop der jaren sterk is gedaald (van ruim veertig in 2011 naar 25 in 2015). Op grond hiervan zijn wij voornemens de evaluatie van reserves in te passen in de planning & controlcyclus en dus jaarlijks uit te voeren. De beleidsmatige aspecten worden dan in nieuwe paragraaf investeringen belicht, de toelichting op de individuele reserves in een meer uitgebreide bijlage. Bij de volgende herziening van de Financiële Verordening zal artikel 8 hierop worden aangepast.

Beslispunt: De evaluatie van reserves jaarlijks in te passen in de planning&controlcyclus

3.7 Rente

Artikel 2 lid 4 BBV bepaalt dat in de baten en lasten ook de berekende bespaarde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen dient te worden opgenomen. De reden hiervoor is dat deze dienen als financieringsbronnen. De beschikbaarheid van deze bronnen vermindert de behoefte aan rentedragend vreemd vermogen, waardoor de rentebetalingen worden verlaagd. Dit werkt door in het resultaat van de exploitatie.

Hengelo heeft ervoor gekozen om géén rente toe te voegen aan de reserves. Dit met uitzondering van rentetoerekening over de eerste vijf miljoen euro van de algemene reserve. De rente hiervan komt echter ook weer ten goede aan de algemene middelen.

Bij het BBV zit er een verandering in regelgeving aan te komen voor wat betreft rentetoerekening. Dit met het oog op de komende VpB-plicht¹. Voor de fiscus zal de werkelijk betaalde rente het uitgangspunt zijn. In het geval van totaalfinanciering, zoals de gemeente Hengelo dat hanteert, moet het gewogen gemiddelde rentepercentage worden gehanteerd. Met ingang van 2016 hanteert de gemeente een dergelijk percentage (3,75%).

3.8 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit heeft een specifieke functie ten behoeve van de continuïteit. Landelijk gelden geen vaste (financiële) normen voor gemeenten. Een uitzondering wordt gevormd voor gemeenten die een beroep op artikel 12 van de Financiële verhoudingswet doen (aanvullende uitkering uit het gemeentefonds).

De belangrijkste reden dat er geen voorgeschreven norm bestaat voor de weerstandscapaciteit wordt gevormd door het feit dat iedere gemeente andere risico's kent. Uitgangspunt is dat de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit de afgelopen jaren is bepaald door bij de begroting als de jaarrekening een gekwantificeerd risicoprofiel op te nemen. Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit betreft dus maatwerk.

Relatie weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit is het risicobedrag dat bepaald wordt op basis van een inventarisatie en financiële vertaling van risico's. Dit vraagt om beleid betreffende het omgaan met risico's. De opgestelde nota risicomangement en beleidsregel weerstandsvermogen bevat de beleidskaders om tot een goed risicoprofiel te komen en dit te beheersen.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de aanwezige weerstandscapaciteit (werkelijk aanwezige buffer) te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (op basis van risico inventarisatie) Dit wordt aangeduid als de ratio van het weerstandsvermogen. De hoogte van deze ratio is een beleidskeuze van de raad.

In Hengelo bestaat de beschikbare weerstandscapaciteit uit de algemene reserves, vermeerderd met de bestemmingsreserves, waarvan de bestemming kan worden veranderd. Niet alle bestemmingsreserves zijn namelijk zonder verdere consequenties vrij aanwendbaar. Dat geldt bijvoorbeeld voor de onderwijshuisvestingsreserve, waaraan een vrij nauwkeurig bestedingsplan is gekoppeld. Deze wordt dan ook niet in de bepaling van de weerstandscapaciteit betrokken.

¹ Commissie BBV - Rapport Grondexploitaties, 10 juli 2015, blz. 11

4. Toetsing reserves en voorzieningen

In 2009 werd in de nota "Vet op de botten?" een nieuw beleidskader opgesteld voor de reserves en voorzieningen binnen de gemeente Hengelo. Daarnaast werden alle toen bekende reserves, bestemmingsreserves en voorzieningen onder de loep genomen. Hierbij werd gekeken naar omvang, onderliggend bestedingsplan en noodzaak van handhaving. Bij vele reserves moesten met name de noodzaak van handhaven en de bestedingsplannen nader worden uitgewerkt. Dat vond twee jaar later plaats in de nota "Slank, gezond en weerbaar".

In 2012 maakte de noodzaak om fors te bezuinigen het opnieuw noodzakelijk om alle toen nog bestaande reserves en voorzieningen opnieuw te toetsen. De nota "Tot op het Bot" maakte zijn titel waar. Hierdoor kon het weerstandsvermogen weer enigszins op peil worden gebracht.

Nu wordt uitvoering gegeven aan de Financiële Verordening door het beleidskader van reserves en voorzieningen onder de loep te nemen en ook aan te passen aan de licht gewijzigde regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast is van de gelegenheid gebruik gemaakt om opnieuw de omvang van de diverse reserves en voorzieningen te toetsen aan de nieuwe werkelijkheid. Dit heeft plaatsgevonden onder verantwoordelijkheid van de diverse sectorhoofden, begeleid door de financieel adviseurs. Ondanks de rigoureuze ingrepen in de nota "Tot op het Bot" is het toch mogelijk gebleken om nog wat middelen vrij te maken voor de algemene reserve. Dat blijkt ook wel uit onderstaande beslispunten naar aanleiding van de nieuwe toetsing.

4.1 Wijzigingen met financiële gevolgen

Opheffing (na afwikkeling van bestaande claims) en storting saldo in algemene reserve

324 BR preventiepakket Berflo Es € 20.000

Na realisatie van het sport- en leercentrum en de kadernota maatschappelijke takenverkenning resteert nog een bedrag van € 20.000, waar geen claim op ligt. Deze kan vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

333 BR Volkshuisvesting € 83.311

Er liggen geen claims meer op deze reserve. Stortingen en onttrekkingen hebben sinds 2014 niet meer plaatsgevonden. Daarom kan het saldo worden toegevoegd aan de algemene reserve.

371 BR decentralisatie uitkeringen € 459.737

De omvang van deze reserve, waarin decentralisatie-uitkeringen van vóór 2015 zijn geparkeerd, bedraagt ruim € 3 miljoen. Van dat bedrag is € 460.000 (afgerond) nog niet bestemd, zodat dit overgeheveld kan worden naar de algemene reserve zonder dat het ten laste gaat van uitstaande verplichtingen.

399 BR ARI € 95.891

De omvang van de reserve bedraagt € 5,6 miljoen per eind 2015. Voor iets meer dan € 5,5 miljoen liggen claims op deze reserve, onder meer voor het stadskantoor en de Laan Hart van Zuid. Op het restantbedrag liggen geen claims, zodat dit kan vrijvallen.

Totaal toevoegen aan Algemene Reserve € 658.939

4.2 Bestedingsplan opstellen en evaluatie bij de jaarrekening 2016

316 Reserve arbeidsvoorwaarden €212.308

Er liggen geen claims op deze reserve. De reserve is al meer dan tien jaar niet aangewend. In overleg met GO moet een bestedingsplan worden opgezet.

311 Reserve communicatiebeleid

Deze reserve is deels dekking voor het krediet breedband. Van de beschikbare € 216.000 is tot op heden (per 31-12-2015) € 156.000 uitgegeven. Voor het restant tot 31-12-2016 gelegenheid geven om voorstellen de digitale stedenagenda in te dienen, daarna opnieuw evalueren.

319 Reserve Warmtenet

Resultaten bedrijfsvoering Warmtenet Hengelo BV worden direct ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht, zolang de BV nog voor eigen risico en rekening van de gemeente wordt gevoerd. Opheffen van de reserve na afwikkeling van de verzelfstandiging, waartoe op 22 juni 2016 is besloten.

332 Reserve bodemsanering

Na besluitvorming over het bodemsaneringsprogramma 2016-2020 zullen de geraamde dotaties en onttrekkingen opnieuw worden getoetst.

367 Reserve onderwijshuisvesting

Nadat de budgetten zijn geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenbegroting zal de reserve worden opgeheven. Hiervoor gaat een apart voorstel richting de raad.

396 Reserve lopende projecten

De claims op deze reserve zijn uitsluitend gerelateerd aan het krediet Westtangent. Na afsluiting van het krediet de noodzaak van deze reserve heroverwegen.

5. Conclusie en advies

Geadviseerd wordt in te stemmen met deze nota reserves en voorzieningen en deze te gebruiken als uitgangspunt voor het financieel beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en het beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen. Recht overeind blijft staan het adagium: 'geen potjes maar plannen'. Met andere woorden: onder elke reserve moet een duidelijke bestemming en onder elke voorziening moet een onderbouwd bestedingsplan liggen.

Voorgesteld wordt concreet:

1. De evaluatie van reserves jaarlijks in te passen in de planning&controlcyclus
2. De volgende reserves – na afwikkeling van vastgestelde claims - opheffen en het saldo over te hevelen naar de algemene reserve:

<i>324 Reserve preventiepakket Berflo Es</i>	<i>€ 20.000</i>
<i>333 Reserve Volkshuisvesting</i>	<i>€ 83.311</i>
<i>371 Reserve decentralisatie uitkeringen</i>	<i>€ 459.737</i>
<i>399 Reserve ARI</i>	<i>€ 95.891</i>
3. Voortzetting van de volgende reserves, afhankelijk van een opgesteld bestedingsplan, heroverwogen bij de vaststelling van het jaarverslag 2016:

<i>311 Reserve communicatiebeleid</i>	
<i>316 Reserve arbeidsvoorwaarden</i>	
<i>319 Reserve Warmtenet</i>	
<i>332 Reserve bodemsanering</i>	
<i>367 Reserve onderwijshuisvesting</i>	
<i>396 Reserve lopende projecten</i>	

Bijlagen

- Totaal overzicht reserves
- Totaal overzicht voorzieningen
- Totaal overzicht reserves na besluitvorming als voorgesteld
- Formats per reserve (separaat)

Totaal overzicht reserves																
nr reserve	1-1-2016	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2016	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2017	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2018	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2019	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2020
101	Algemene reserve	10.606	2.264	2.442	10.428	2.087	12.514	2.061	-	14.575	2.087	-	16.662	2.310	-	18.972
150	Reserve Grex Algemeen	1.954	6.536	2.197	6.293	2.045	6.239	2.073	1.693	6.619	2.078	1.760	6.937	2.120	1.24	8.933
310	Reserve centraal opleidingsbudget	100	-	-	100	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100
311	Reserve Communicatiebeleid	216	-	-	216	-	216	-	-	216	-	-	216	-	-	216
313	Verenigingsreserve binnenstad	-	400	-	400	-	400	-	-	400	-	-	400	-	-	400
316	Reserve arbeidsvoorwaarden	212	-	-	212	-	212	-	-	212	-	-	212	-	-	212
319	Reserve Warmtenet	319	-	319	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
324	Reserve Preventiepakket Berflo Es	420	-	400	20	-	20	-	-	20	-	-	20	-	-	20
326	Reserve accommodaties egalisatie (5206)	1.029	257	332	954	317	897	317	374	840	317	374	783	317	374	726
327	Reserve Vastgoedbedrijf	1.161	-	-	1.161	-	1.161	-	-	1.161	-	-	1.161	-	-	1.161
328	Reserve duurzaamheid	94	-	-	94	-	94	-	-	94	-	-	94	-	-	94
329	Reserve fietspadenplan	881	-	-	881	-	881	-	-	881	-	-	881	-	-	881
331	Reserve Twentehaven	371	45	-	416	45	461	44	-	505	45	-	550	45	-	595
332	Reserve bodemsanering	2.533	932	249	3.216	932	3.898	932	250	4.580	932	250	5.262	932	250	5.944
333	Reserve volkshuisvesting	83	-	-	83	-	83	-	-	83	-	-	83	-	-	83
367	Reserve Ondernijshuisvesting	6.404	5.418	7.364	4.458	5.933	3.363	6.174	7.351	2.186	6.270	7.232	1.225	6.361	7.122	464
371	Reserve Decentralisatie-uitkeringen	3.012	-	-	3.012	-	3.012	-	-	3.012	-	-	3.012	-	-	3.012
372	Reserve Organisatieontwikkeling	2.328	400	145	2.583	400	2.983	400	-	3.383	400	-	3.783	400	-	4.183
374	Bomenverordening	152	-	-	152	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152
375	Werkloosheid	189	-	-	189	-	189	-	-	189	-	-	189	-	-	189
384	Reserve lening Schouwburg	5.067	327	-	5.394	328	5.722	327	-	6.049	328	-	6.377	327	-	6.704
396	Reserve lopende projecten	996	-	-	996	-	996	-	-	996	-	-	996	-	-	996
398	Reserve onderhoud buurtcentra	109	-	-	109	-	109	-	-	109	-	-	109	-	-	109
399	Reserve ARI	5.628	-	-	5.628	-	5.628	-	-	5.628	-	-	5.628	-	-	5.628
		43.864	16.579	13.448	46.995	12.086	49.330	12.328	9.668	51.990	12.457	9.616	54.831	12.812	7.870	59.773

Totaal overzicht voorzieningen																	
nr	Voorziening	1-1-2016	vermeerdering	vermindering	31-12-2016	vermeerdering	vermindering	31-12-2017	vermeerdering	vermindering	31-12-2018	vermeerdering	vermindering	31-12-2019	vermeerdering	vermindering	31-12-2020
501	groot-onderhoud stadhuis/stadskantoor	1.720	50	0	1.770	50	0	1.820	50	0	1.870	50	0	1.920	50	0	1.970
503	pensioen wethouders	5.855	125	0	5.980	125	0	6.105	125	0	6.230	125	0	6.355	125	0	6.480
505	onderhoud gebouwen	268	59	96	231	58	19	270	59	174	155	59	46	168	59	54	173
507	Onderhoud Waterstaatskerk	178	65	75	168	48	0	216	48	37	227	48	16	260	48	167	142
508	riolering	9.176	1.845	6.180	4.841	1.834	1.834	4.841	2.092	1.849	5.084	2.413	1.864	5.633	2.741	1.113	7.261
510	gebiedsgericht grondwaterbeleid	1.257	0	0	1.257	0	0	1.257	0	0	1.257	0	0	1.257	0	0	1.257
511	afval	3.311	0	846	2.465	-950	0	1.515	0	0	1.515	0	0	1.515	0	0	1.515
522	wachtgeld	1.788	0	0	1.788	0	0	1.788	0	0	1.788	0	0	1.788	0	0	1.788
527	renovatie sportvelden	76	35	70	41	36	35	42	36	35	43	35	35	43	36	35	44
528	gebouwen/installaties	453	179	311	321	179	162	338	179	172	345	179	244	280	179	408	51
530	Onderhoud Buurt- en Wijkcentra	500	122	113	509	122	113	518	122	113	527	122	113	536	122	113	545
531	Onderhoud MetroPOOL	70	0	0	70	29	0	99	29	2	126	29	18	136	29	56	109
532	Parkeergarage De Beurs	47	47	0	94	47	0	141	47	0	188	47	0	235	47	0	282
		24.699	2.527	7.691	19.535	1.578	2.163	18.950	2.787	2.382	19.355	3.107	2.336	20.126	3.436	1.945	21.617

Totaal overzicht reserves na besluitvorming als voorgesteld																	
nr	reserve	1-1-2016	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2016	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2017	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2018	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2019	vermeer- dering	vermin- dering	31-12-2020
101	Algemene reserve	10.606	2.923	2.442	11.087	2.087	2.099	13.173	2.061	-	15.234	2.087	-	17.321	2.310	-	19.631
150	Reserve Grex Algemeen	1.954	6.536	2.197	6.293	2.045	2.099	6.239	2.073	1.693	6.619	2.078	1.760	6.937	2.120	124	8.933
310	Reserve centraal opleidingsbudget	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100
311	Reserve Communicatiebeleid	216	-	-	216	-	-	216	-	-	216	-	-	216	-	-	216
313	Vereningsreserve binnenstad	-	400	-	400	-	-	400	-	-	400	-	-	400	-	-	400
316	Reserve arbeidsvoorwaarden	212	-	-	212	-	-	212	-	-	212	-	-	212	-	-	212
319	Reserve Warmtenet	319	-	319	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
324	Reserve Preventiepakket Berflo Es	420	-	420	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
326	Reserve accommodaties egalisatie (5206)	1.029	257	332	954	317	374	897	317	374	840	317	374	783	317	374	726
327	Reserve Vastgoedbedrijf	1.161	-	-	1.161	-	-	1.161	-	-	1.161	-	-	1.161	-	-	1.161
328	Reserve duurzaamheid	94	-	-	94	-	-	94	-	-	94	-	-	94	-	-	94
329	Reserve fietspadenplan	881	-	-	881	-	-	881	-	-	881	-	-	881	-	-	881
331	Reserve Twentehaven	371	45	-	416	45	-	461	44	-	505	45	-	550	45	-	595
332	Reserve bodemsanering	2.533	932	249	3.216	932	250	3.898	932	250	4.580	932	250	5.262	932	250	5.944
333	Reserve volkshuisvesting	83	-	83	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
367	Reserve Onderwijshuisvesting	6.404	5.418	7.364	4.458	5.933	7.028	3.363	6.174	7.351	2.186	6.270	7.232	1.225	6.361	7.122	464
371	Reserve Decentralisatie-uitkeringen	3.012	-	460	2.552	-	-	2.552	-	-	2.552	-	-	2.552	-	-	2.552
372	Reserve Organisatieontwikkeling	2.328	400	145	2.583	400	-	2.983	400	-	3.383	400	-	3.783	400	-	4.183
	Reserve Compensatiefonds																
374	Bomenverordening	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152
	Reserve Pj. Bestrijding Jeugd																
375	Werkloosheid	189	-	-	189	-	-	189	-	-	189	-	-	189	-	-	189
384	Reserve lening Schouwburg	5.067	327	-	5.394	328	-	5.722	327	-	6.049	328	-	6.377	327	-	6.704
396	Reserve lopende projecten	996	-	-	996	-	-	996	-	-	996	-	-	996	-	-	996
398	Reserve onderhoud buurtcentra	109	-	-	109	-	-	109	-	-	109	-	-	109	-	-	109
399	Reserve ARI	5.628	-	96	5.532	-	-	5.532	-	-	5.532	-	-	5.532	-	-	5.532
		43.864	17.238	14.107	46.995	12.086	9.751	49.330	12.328	9.668	51.990	12.457	9.616	54.831	12.812	7.870	59.773